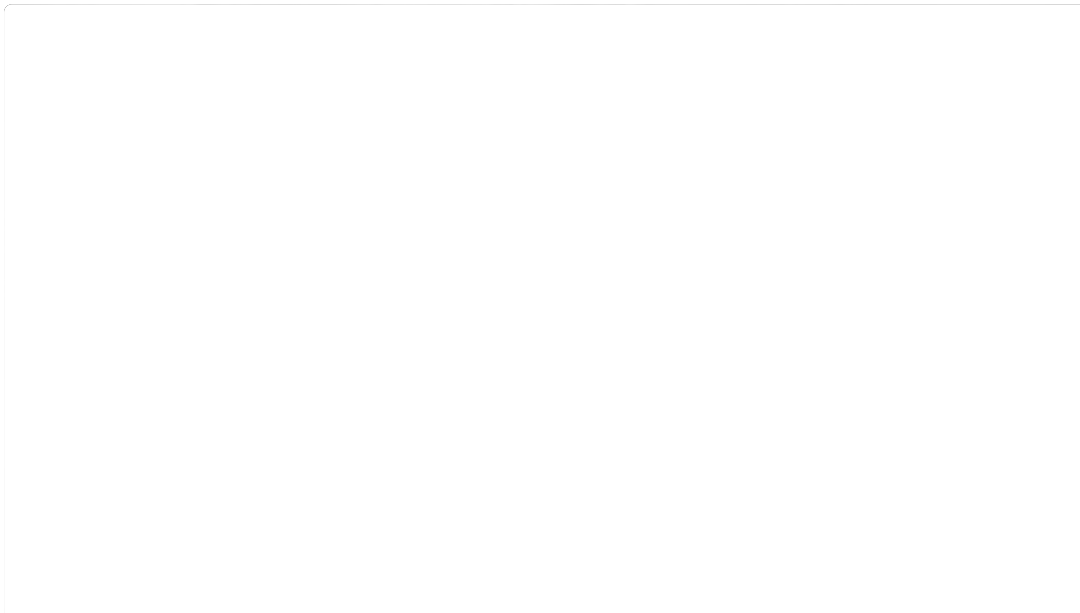

Život do kraja: Katolički pogled na palijativnu skrb i eutanaziju

BUDI ZDRAVA

13 STUDENOGA, 2025

Katolička Crkva jasno razlikuje palijativnu skrb i eutanaziju. Palijativna skrb shvaća se kao cjelovita njega bolesnika i umirućih, koja uključuje ublažavanje boli, psihološku, socijalnu i duhovnu pratnju, s naglaskom na očuvanje dostojanstva i potpore u svim dimenzijama života. Suprotno tome, eutanazija ili aktivno pomaganje u umiranju smatra se **moralno nedopustivim jer namjerno okončavanje života krši temeljno ljudsko dostojanstvo**. Stav Crkve potvrđuju dokumenti poput **Samaritanus bonus (Kongregacija za nauk vjere, 2020.)**, koji pruža pastoralne smjernice za palijativnu skrb, te raniji **dokumenti svetog Ivana Pavla II. – Salvifici doloris (1984.), Evangelium vitae (1995.) i njegovo obraćanje od 20. ožujka 2004., kao i Spe salvi pape Benedikta XVI. (2007.)**, koji naglašavaju sućut, prisutnost i skrb za bolesne kao izraze ljubavi prema bližnjemu.

Palijativna skrb i hospicij – skrb do prirodnog završetka života

Palijativna skrb shvaća se kao cjelovita briga za osobu koja se nosi s teškom bolešću – ne samo ublažavanje boli, nego i psihološka, duhovna i socijalna pratnja. Ona može započeti godinama prije završne faze bolesti, a cilj joj je očuvanje dostojanstva i potpore u svim

dimenzijama života. U dokumentu se naglašava načelo: „liječiti ako je moguće, skrbiti uvijek“ (sv. Ivan Pavao II., 2004.).

Hospicij je oblik palijativne skrbi u trenutcima kada je bolest došla do točke u kojoj izlječenje više nije moguće. Naglasak je na miru, smanjenju boli i duhovnoj pripremi za kraj života. Crkva smatra da je pratnja u tim trenucima čin vrhunske ljubavi jer pomaže čovjeku živjeti posljednje trenutke života u nadi i povjerenju.

Dokument podsjeća da je čovjek jedinstvo tijela i duše. Krhkost i smrt dio su ljudskog života, ali ih se ne smije promatrati kao gubitak smisla. Patnja ne oduzima dostojanstvo – naprotiv, otkriva našu ovisnost o drugima i potrebu za blizinom. Papa Benedikt XVI. u *Spe salvi* (2007.) ističe da je istinski smisao sućuti upravo „trpjeti s drugima“, a ne ukloniti drugoga.

Izvor: iStock by Getty images

>Palijativna skrb: Ministarstvo otkriva koliko će rasti kapaciteti i gdje je zapeo Nacionalni program

Ljubav prema bližnjemu kao temelj skrbi

U središtu je poziv na „prisutnost“ – ostati uz bolesnika čak i onda kada medicina više nema rješenje. To je primjer Marije i apostola koji su stajali pod Kristovim križem (*Salvifici doloris*, 1984.). Samo prisutnost, strpljivo slušanje i ljudska toplina stvaraju ozračje u kojem teško bolesni mogu prepoznati svoju vrijednost i osjetiti da nisu teret.

Dokument naglašava i važnost obitelji: u obitelji čovjek nije vrednovan po korisnosti, nego po tome što jest. Bolesnik mora osjetiti da njegovi najbliži žele biti s njim i da njegovo postojanje, koliko god krhko bilo, ima smisla.

Moralni okvir: razlika između dopuštenog i nedopuštenog

Crkva dopušta odbijanje medicinskih zahvata koji su pretjerano teški, neučinkoviti ili donose neznatnu korist. To nije čin usmjeren prema smrti, nego prihvaćanje ljudske granice. No istodobno ostaje obveza pružanja osnovne njege – prehrane, hidratacije, ublažavanja boli, topline i higijene – jer su to nužni elementi dostojanstva.

Dokument također objašnjava da se sredstva protiv boli smiju koristiti i ako im je nuspojava gubitak svijesti ili moguće skraćanje života, pod uvjetom da to nije cilj, nego neželjeni sporedni učinak. To proizlazi iz moralnog načela dvostrukog učinka, uz uvjet pristanka pacijenta ili obitelji.

Kritika zakonodavstva koje miješa skrb i eutanaziju

Jedan od najvažnijih dijelova **Samaritanus bonus** odnosi se na razvoj zakona u nekim državama koji pod „palijativnom skrbi“ nude i postupke koji izravno okončavaju život. Posebno se upozorava na prakse u kojima se u regulativu palijativne skrbi uključuje tzv. „medicinska pomoć pri umiranju“, što u praksi znači eutanaziju ili pomaganje u samoubojstvu.

Takve odredbe stvaraju duboku moralnu i kulturnu zbrku. One sugeriraju da je skraćivanje života legitimna opcija, čime se mijenja sama bit skrbi. Crkva ovdje koristi iznimno oštar izraz: takve politike su „društveno neodgovorne“ jer najranjivije guraju prema opciji smrti u trenutku kada im je najpotrebnija podrška.

Također se upozorava na prakse u kojima se uskraćuju hrana i voda unatoč tome što bolesnik nema nikakvu korist od takve obustave. Dokument izričito ističe da je to oblik izravnog izazivanja smrti i stoga moralno nedopustivo.

Nada, smrt i kršćanski pogled na posljednje trenutke

Smrt se opisuje kao odlučujući trenutak susreta s Bogom. Zato je duhovna priprava jednako važna kao i tjelesna skrb. Pastoralna pratnja, ispovijed, pomirenje i molitva dio su cjelovitog pristupa. Boravak uz bolesnika u tim trenucima nije samo medicinska nego i duhovna dužnost.

Dokument naglašava da, čak i kada se čini da se više ništa ne može učiniti, ostaje najvažnija stvar: biti s bolesnikom. Takva prisutnost nosi poruku ljubavi i nade, a u kršćanskom smislu dobiva i otajstvenu dimenziju sudjelovanja u Kristovoj žrtvi.

Palijativna skrb kao odgovor na kulturu smrti

Samaritanus bonus nudi jasan kontrast dvjema kulturama: kulturi koja život vidi kao teret kada postane krhak i kulturi koja ljudsko dostojanstvo prepoznaje upravo u slabosti. Palijativna skrb i hospiciji nisu samo medicinske institucije, nego znak društva koje je sposobno njegovati svoje najranjivije.

Čovjek u posljednjim trenucima života ima pravo na ljubav, njegu i duhovnu pratnju – nikada na to da ga se napusti ili gurne prema smrti. Upravo zbog toga Crkva poziva da se ponovno prepozna vrijednost palijativne skrbi kao najboljeg odgovora na strah od boli, samoće i besmisla.

Izvori:

- Samaritanus bonus, Kongregacija za nauk vjere, 2020.
- Ivan Pavao II., *Salvifici doloris* (1984.)

- Ivan Pavao II., Evangelium vitae (1995.)
- Ivan Pavao II., obraćanje od 20. ožujka 2004.
- Benedikt XVI., Spe salvi (2007.)

**Tekst je objavljen u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije.*

Autor: Vlatka Polšak Palatinuš

Izvor: frendica.online

